

DAYANAND ANGLO VEDIC PUBLIC SCHOOL, AIROLI
FIRST TERM SAMPLE PAPER (2024-25)
SUB: SANSKRIT

CLASS - VII

DURATION- 2Hrs.

प्रश्न 1) अधोलिखितं गद्यांशं पठित्वा प्रश्नानाम् उत्तराणि लिखत ।

हिमालयः भारतस्य उत्तरदिशायाम् स्थितः अस्ति । अस्य शिखराणि सर्ववर्षम् हिमेन आच्छादितानि सन्ति । अत एव तु अयम् हिमस्य आलयः इति हिमालयः अस्ति । ग्रीष्मस्य तापेन तप्ताः जनाः प्रतिवर्षम् ग्रीष्मे हिमालये गच्छन्ति । अनेके रूग्णाः जनाः अपि तस्य पवित्रे वातावरणे स्वस्थाः भवन्ति । अत्र अनेकानि दर्शनीयानि स्थानानि अपि सन्ति । प्रतिवर्षम् भक्ताः अत्र आगच्छन्ति , बद्रीनाथे केदारनाथे च मन्दिरेषु ईश्वरस्य दर्शनम् कुर्वन्ति । हिमालयात् एव गंगा , शतुद्री , चन्द्रभागा इत्यादयः नद्यः प्रवहन्ति ।

अ) एकपदेन उत्तरत - (केवलं प्रश्नद्वयम्)

(½ × 2 = 1)

- 1) भारतस्य उत्तरदिशायाम् कः अस्ति ?
- 2) ग्रीष्मस्य तापेन तप्ताः जनाः प्रतिवर्षम् कुत्र गच्छन्ति ?
- 3) हिमालयस्य शिखराणि केन आच्छादितानि ?

आ) एकवाक्येन उत्तरत - (केवलं प्रश्नएकम्)

(1 × 1 = 1)

- 1) भक्ताः कुत्र ईश्वरस्य दर्शनम् कुर्वन्ति ?
- 2) हिमालयात् काः नद्यः प्रवहन्ति ?

इ) निर्देशानुसारं उत्तरत - (केवलं प्रश्नद्वयम्)

(1 × 2 = 2)

- 1) 'तप्ताः जनाः' अनयोः पदयोः किं विशेषणम् ?
- 2) 'अपवित्रं' इत्यर्थे किं विलोमपदं प्रयुक्तम् ?
- 3) 'भक्ताः अत्र आगच्छन्ति ।' अस्मिन् वाक्ये कर्तृपदं किम्?

प्रश्न 2) सद्वृत्ति प्रमाणपत्रम् हेतु आचार्यम् प्रति पत्रं पूर्यित्वा पुनः लिखत ।

(½ × 6= 3)

ऐरोलीनगरम् ,

तिथि----- ।

मान्य महानुभाव,

सादरम् नमामि ।

सेवायाम् इदं निवेदनम् अस्ति । यत् अहम् भवतां (1) ----- पठामि । तथा अहम् अस्मिन्

एव वर्षे प्रवेशिका परीक्षा द्वितीयां श्रेण्याम् (2) ----- । मम विद्यालयस्य क्रमांकः

षष्ठ्याः कक्षायाः त्रिंशत् इति अभूत् । अहम् पादकन्दुकक्रीडायाः प्रमुखः (3) ----- अस्मि । मम

आचरणम् (4) ----- आसीत् । इदानीम् अहम् काञ्चन सेवां लब्धुम् यत्नवान् आसम् ।

कृपया (5) ----- मम सद्वृत्ति प्रमाणपत्रं मम परिचयेन प्रेषणीयम् ।

धन्यवादः!

भवदीयः प्रियः (6) -----

अश्विन ।

मञ्जूषा - यथाशीघ्रम् , विशुद्धम् , उत्तीर्णा , क्रीडकः , विद्यालये , शिष्यः

प्रश्न 3) अधोलिखितं चित्रं दृष्ट्वा त्रीणि वाक्यानि निर्माणं कृत्वा संस्कृतेन लिखत ।

(1 × 3 = 3)

मञ्जूषा - उद्यानस्य , बालकाः , पुष्पाणि , खेलन्ति , आसन्दिकायाः , पश्यति , कन्दुकेन , विकसन्ति

प्रश्न 4) अधोलिखितं संवादं मञ्जूषायाः साहाय्येन पूर्णं कृत्वा पुनः लिखत -

(½ x 6 = 3)

लता - यदा अहम् तव चित्रम् (1) _____ तदा हसामि ।

गणेशः - त्वम् मम चित्रे (2) _____ पश्यसि?

लता - अस्मिन् चित्रे त्वम् पतसि सर्वे च (3) _____ ।

गणेशः - अन्यम् (4) _____ पश्य ।

लता - अस्मिन् चित्रे (5) _____ कः अस्ति ?

गणेशः - एषः मम सहोदरः (6) _____ ।

मञ्जूषा - किम् , अस्ति , एषः , पश्यामि , हसन्ति , चित्रम्

अथवा

अधोलिखितां कथां मञ्जूषायाः साहाय्येन पूर्णं कृत्वा पुनः लिखत ।

(½ x 6 = 3)

(मञ्जूषा - रोटिका , स्वप्रतिबिम्बम् , कुक्कुरः , अपहरामि , विस्तारितवान् , लोभी)

एकदा एकः (1) _____ कुक्कुरः नदी तटम् अगच्छत् । तस्य मुखे एका (2) _____

आसीत् । सः जले (3) _____ अपश्यत् । सः मनसि अचिन्तयत् “ अयं कश्चित् अपरः

(4) _____ अस्ति । अहम् अस्य कुक्कुरस्य रोटिकाम् (5) _____ । ” इति विचिन्त्य

सः निजमुखं (6) _____ । एवं कृते सति तस्य रोटिका जले अपतत् । तदा सः कुक्कुरः

अतीव निराशः अभवत् । अतएव कदापि लोभः न कर्तव्यः । लोभेन मनः दूषयते ।

प्रश्न 5) निर्देशानुसारं उच्चारणस्थानं तथा वर्णविन्यासं वर्णसंयोजनं च पुनः लिखत । (केवलं प्रश्नत्रयम्)

1) ‘च’ वर्णस्य उच्चारणस्थानं किम् ?

(1 × 3 = 3)

2) ‘र, म्, व’ वर्णेषु नासिका कस्य उच्चारण स्थानम् अस्ति?

3) प्रणामः = प् + + अ + ण् + आ + म् +

4) व् + इ + ज् + ज् + आ =

प्रश्न 6) उचितशब्दरूपपदैः तथा सर्वनामपदैः रिक्तस्थानानि पूरयित्वा वाक्यानि पुनः लिखत । (केवलं प्रश्नत्रयम्)

- 1) _____ अधः शशकः अस्ति । (वृक्षः/ वृक्षस्य / वृक्षम्) (1 × 3 = 3)
- 2) जनाः _____ भ्रमन्ति । (उद्याने / उद्यानस्य / उद्यानाय)
- 3) सीता _____ आनयति । (जलाय / जलस्य / जलम्)
- 4) _____ खेलिष्यन्ति । (बालकः / बालकौ / बालकाः)

प्रश्न 7) रिक्तस्थानेषु संख्यां संस्कृतेन पूरयित्वा वाक्यानि पुनः लिखत । (केवलं प्रश्नत्रयम्) (1 × 3 = 3)

- 1) कक्षायाम् _____ छात्राः सन्ति । (18)
- 2) आकाशे _____ खगाः भ्रमन्ति । (16)
- 3) जले _____ मत्स्याः तरन्ति । (त्रयः/ त्रीणि / तिस्रः)
- 4) _____ बालिकाः नृत्यन्ति । (चत्वारः / चतस्रः/ चत्वारि)

प्रश्न 8) उचितैः अव्ययपदैः रिक्तस्थानानि पूरयित्वा वाक्यानि पुनः लिखत । (½ × 4 = 2)

- 1) अहम् _____ गीतानि गायामि ।
- 2) छात्राः कक्षयाः _____ आगच्छन्ति ।
- 3) _____ एकः राजा आसीत् ।
- 4) उद्याने _____ हरितिमा अस्ति ।

मञ्जूषा - बहिः , पुरा , पुनः पुनः , सर्वत्र

प्रश्न 9) उचितधातुरूपपदैः रिक्तस्थानानि पूरयित्वा वाक्यानि पुनः लिखत । (केवलं प्रश्नत्रयम्) (1 × 3 = 3)

- 1) अहम् विद्यालयम् न _____ । (गमिष्यामि/गमिष्यावः /गमिष्यामः)
- 2) व्दौ वानरौ _____ । (कूर्दथः/ कूर्दन्ति / कूर्दतः)
- 3) ताः कन्याः _____ । (नृत्यन्ति / नृत्यतः / नृत्यामि)
- 4) भक्ताः ईश्वरं _____ । (अनमत्/अनमताम्/अनमन्)

प्रश्न 10) निम्नलिखितं समयं संस्कृतेन पूरयित्वा वाक्यानि पुनः लिखत । (केवलं प्रश्नत्रयम्) (1 × 3 = 3)

- 1) अहम् सायङ्काले _____ वादने पठामि । (7 : 00)
- 2) रामः सदा _____ वादने विद्यालयात् गृहम् आगच्छामि । (1 : 45)
- 3) माता सायङ्काले _____ वादने कार्यालयात् आगच्छति । (5 : 15)
- 4) अहम् रात्रौ _____ वादने स्वपामि । (10 : 30)

प्रश्न 11) निम्नलिखितवाक्येषु प्रकृति-प्रत्ययौ संयुज्य विभज्य वा वाक्यानि पुनः लिखत । (केवलं प्रश्नत्रयम्)

(1 × 3 = 3)

- 1) अहं प्रश्नं (लिख् + क्त्वा) उत्तरं चिन्तयामि ।
- 2) सः भोजनं (कृत्वा) विद्यालयं गच्छति ।
- 3) अहम् पाठम् (पठ् + क्त्वा) लिखामि ।
- 4) बालकाः (क्रीडित्वा) गृहं गच्छन्ति ।

प्रश्न 12) अधोलिखितं गद्यांश पठित्वा प्रश्नानाम् उत्तराणि संस्कृते लिखत ।

वृक्षाः अपि मनुष्याः इव सुखानि दुःखानि च अनुभवन्ति । एतेषु अपि प्राणाः भवन्ति अत एव एते प्राणिनः इव जायन्ते वर्धन्ते म्रियन्ते च । परन्तु एते अचराः सन्ति । अर्थात् एते खग - मृग - जलचर- नराः इव न आचरन्ति । वृक्षाणां बहवः भेदाः सन्ति । एतेषु केचित् फलवृक्षाः सन्ति अन्ये च पुष्पवृक्षाः भवन्ति । वृक्षाः पर्यावरणं सन्तुलितं कुर्वन्ति । एते वातावरणं स्वच्छं कुर्वन्ति । वृक्षाः पर्यावरणे प्रसृतान् प्रदूषितवायून् गृहीत्वा श्वसनक्रियायै अस्मभ्यं प्राणवायुं यच्छन्ति ।

अ) एकपदेन उत्तरत - (केवलं प्रश्नव्दयम्)

($\frac{1}{2} \times 2 = 1$)

- 1) के मनुष्याः इव सुखानि दुःखानि च अनुभवन्ति ?
- 2) वृक्षेषु अपि किं भवन्ति?
- 3) वृक्षाः किं सन्तुलितं कुर्वन्ति ?

आ) पूर्णवाक्येन उत्तरत- (केवलं प्रश्नएकम्)

($1 \times 1 = 1$)

- 1) वृक्षाः प्राणिनः इव कथं आचरन्ति ?
- 2) वृक्षाः पर्यावरणे प्रसृतान् कान् गृहीत्वा श्वसनक्रियायै प्राणवायुं यच्छन्ति ?

इ) निर्देशानुसारम् उत्तरत - (केवलं प्रश्नव्दयम्)

($1 \times 2 = 2$)

- 1) 'मानवाः' इत्यर्थे किं पदं प्रयुक्तम् ?
- 2) 'अनुभवन्ति' इति पदस्य किम् कर्तृपदम् ?
- 3) 'सुखानि' पदस्य विपर्यायपदं किम् ?

प्रश्न 13) अधोलिखितं श्लोकं पठित्वा प्रश्नानाम् उत्तराणि संस्कृते लिखत ।

विद्या विवादाय धनं मदाय शक्तिः परेषां परीपीडनाय ।

खलस्य साधोस्तुविपरितमेतत् ज्ञानाय दानाय च रक्षणाय । ।

को भारः समर्थानां , किं दूरं व्यवसायिनाम् ।

को विदेशः सविद्यानां , कः परः प्रियवादिनाम् । ।

अ) एकपदेन उत्तरत - (केवलं प्रश्नव्दयम्)

($\frac{1}{2} \times 2 = 1$)

- 1) साधोः धनं किमर्थम् अस्ति ?
- 2) केषां कृते किमपि विदेशः न भवति?
- 3) कस्य विद्या विवादाय अस्ति?

आ) पूर्णवाक्येन उत्तरत - (केवलं प्रश्नएकम्)

($1 \times 1 = 1$)

- 1) कस्य विद्या ज्ञानाय अस्ति ?
- 2) व्यवसायिनां कृते स्थानं कीदृशं नास्ति?

इ) निर्देशानुसारम् उत्तरत - (केवलं प्रश्नव्दयम्)

($1 \times 2 = 2$)

- 1) 'समीपम्' पदस्य किं विलोमपदं प्रयुक्तम् ?
- 2) 'ज्ञानम्' पदस्य पर्यायपदं किम् ?
- 3) 'सज्जनस्य' इत्यर्थे कृते किम् पदं प्रयुक्तम् ?

प्रश्न 14) अधोलिखितं नाट्यांशं पठित्वा प्रश्नानां उत्तराणि संस्कृते लिखत ।

(सप्तमीकक्षायाः सर्वे छात्राः अध्यापिकया सह मनोरञ्जनाय 'एकम् उद्यानम्' गच्छन्ति । भोजनकाले

छात्राः एकत्रिताः भवन्ति । ते भोजनविषये वार्तालापं कुर्वन्ति)

अध्यापिका - भो छात्राः ! युष्माभिः क्रीडनं सम्यक् कृतम् न वा ?

छात्राः - (अति उत्साहेन) कृतम् आचार्ये! सम्यक् कृतम् ।

अध्यापिका - तर्हि आगच्छत । अधुना मिलित्वा वयं सर्वे भोजनं करिष्यामः । दर्शयन्तु किं किम् अस्ति भवतां भोजने ?

(सर्वे छात्राः स्वभोजनं दर्शयन्ति , परं कस्यापि समीपे रोटिका शाकम् वा न आसीत् ।)

अध्यापिका - याः छात्राः ! चिन्तयन्तु कथयन्तु च वयं भोजनम् किमर्थम् कुर्मः , भोजनेन किम् भवति ?

सुजाता - भोजनेन शक्तिः प्राप्यते । भोजनेन एव शरीरं सम्यक् कार्यं करोति ।

अ) एकपदेन उत्तरत - (केवलं प्रश्नव्ययम्)

(½×2 = 1)

1) सप्तमीकक्षायाः सर्वे छात्राः कुत्र गच्छन्ति ?

2) छात्राः कस्मिन् विषये वार्तालापं कुर्वन्ति ?

3) सर्वे छात्राः किं दर्शयन्ति

आ) पूर्णवाक्येन उत्तरत - (केवलं प्रश्नएकम्)

(½×2 = 1)

1) सर्वे छात्राः कदा एकत्रिताः भवन्ति?

2) शरीरं सम्यक् कार्यं केन करोति ?

इ) निर्देशानुसारम् उत्तरत- (केवलं प्रश्नव्ययम्)

(½ x2=1)

1) ' छात्राः एकत्रिताः भवन्ति । ' अस्मिन् वाक्ये क्रियापदं किम्?

2) 'एकम् उद्यानम् ' अनयोः पदयोः विशेषणपदं किम्?

3) 'खेलनम्' पदस्य पर्यायपदं किम्?

प्रश्न 15) अधोलिखितानि रेखाङ्कितपदानि आधृत्य प्रश्ननिर्माणम् कुरुत । (केवलं प्रश्नत्रयम्) (1 × 3 = 3)

1) वृक्षेषु केचित् फलवृक्षाः सन्ति ।

2) छात्राः स्वभोजनं दर्शयन्ति ।

3) खलस्य धनं मदाय भवति ।

4) भोजनेन शक्तिः प्राप्यते ।

प्रश्न 16) उचितैः अर्थैः सह मेलनं कुरुत ।

(½ × 4 = 2)

'क' वर्ग	'ख' वर्ग
1) शक्तिः	खादित्वा
2) मनुष्याः	बलम्
3) पक्षी	नराः
4) भुक्त्वा	खगः

BONUS READING

(1 x4 = 4)

1) विशालः वृक्षः कुत्र आसीत्?

2) कोटरे कः अवसत् ?

3) कः खगानां शावकान् खादितुं तत्र आगच्छत्?

4) कः अपराधी आसीत् ?